

Resultat man kommer til, og om man nu ogsaa kunde finde Besoielse dertil, uagtet det staaer som en sikker Forudsætning, at det vil føre til en meget ringe Ansættelse, om man nu ogsaa kunde finde Besoielse dertil, siger jeg, hvor man har Fortidens Hjemmel for sig, hvor der har udviklet sig en Retstilstand, der er bygget paa saadanne Anskuelser, saa er det dog formeget forlangt, at, hvor det ikke er Tilfældet, man da vil have Oplysninger, der kunne sætte en istand til sikkrere at skjøne over Forholdene, og derefter at bestemme, hvad man kan finde paa den ene Side at være billigt imod Bønderne, og paa den anden Side at være forsvarligt fra Statskassens Side. Det er derfor i Sandhed i hoieste Maaade ubesoiyet, naar der er faldet Yttringer i nærværende Sag, at det ikke var klogt og smukt fra Statens Side at ville have den yderste Skilning, at man ikke skulde gjøre sig til Grundfætning at presse ud af Bonden Saameget som muligt. Jeg veed ikke, med hvilken Følelse man paa en Maaade indirecte har villet insinuere, at Udvalgets Fleertal skulde have Saadant til Hensigt; og det er i alt Fald Noget, som vistnok er ligesaa fremmed for vore Tanker, som det har været fremmed for den hidtilværende Administration under dens Behandling af hvilkensomhelst Deel af Statens Gods.

Ordføreren: Jeg kan efter hvad der er anført af den sidste ærede Landsstingsmand indskrænke mig til nogle faa Bemærkninger. Jeg kan ikke Andet end henholde mig til, hvad jeg yttrede første Gang, jeg talte idag. Det var nemlig det, at der er jo, naar Loven kommer ud paa den Maaade, som Udvalgets Pluralitet nu har tilladt sig at foreslaae, aldeles Intet i Beten for, at Finantsministeriet netop i den allernærmeste Tid lader de selv samme Mænd, som blive udnævnte til at taxere det ældre Bøndergods, ligeledes taxere det nyere Bøndergods, lader dem tillige skaffe Oplysninger om, hvormeget det vil blive efter en Værdi-Ansættelse i Handel og Wandel efter et billigt Afdrag, og hvad Resolutionen af 1ste Juli 1846 vil medføre, og derefter lader det blive forelagt igjen for Rigsdagen ved en Lov, som Finantsministeriet til den Tid maatte finde

at være billig og retfærdig med Hensyn til dette Gods. Naar Sagen ordnes saaledes, seer jeg ikke, at der kan siges, at der skeer Beboerne paa disse Godser det Allermindste til Skade. De have i Sandhed ingen større Ret end den, Resolutionen af 1ste Juli 1846 indeholder. Den høitærede Finantsminister har sagt, at det kan være muligt, at man navnlig paa de bjørns-holmske Godser vilde komme lavere ved at tage andre Taxationer end dem, der ligge til Grund for Lovforslaget. Hvis dette er Tilfældet, saa anseer jeg det for billigt, at Beboerne faa deres Steder for en lavere Priis, og kan i ingen Henseende have det Allermindste at erindre derimod. Der staaer endnu kun det tilbage, at der er blevet sagt, at man henviste Beboerne til Resolutionen af 1ste Juli 1846, saaledes at de skulde være indskrænkede dertil. Det er ingenlunde Tilfældet, at man henviser dem dertil. Om ogsaa de Allerstørste af dem skulde behandles som de paa de private Godser, saa kan enhver privat Godseier indgaae en Accord med sine Fæstere om billige Bilkaar, hvorpaa Overdragelsen til Selveiendom kan finde Sted, og det Samme kan Regjeringen ogsaa ved at forelægge Thinget et Forslag dertil, og jeg tvivler ikke paa, at det da ogsaa vil blive antaget.

Holberg: Jeg skal indskrænke mig til nogle ganske faa Bemærkninger. Der er sagt af den ærede Ape Landsstingsmand for Kjøbenhavn (Blechingsberg), at jeg skulde have fremsført et Slags Beskyldning imod Udvalgets Fleertal, at det skulde have til Hensigt at presse det Yderste ud af Bonden. Jeg maa have udtrykt mig meget uheldigt, dersom jeg virkelig skulde have fremsført noget Saadant. Jeg har, saavidt jeg erindrer, sagt, at det var ikke smukt gjort af Staten, hvis den vilde gjøre det. Men jeg antager, at dette noget nær er Tilfældet med Resolutionen af 1ste Juli 1846, saaledes som Conjuncturerne nu stille sig; thi det har viist sig af Erfaring, at Bønderne ikke kjøbe efter denne Resolution, uden de i allerhøieste Grad ere nødte dertil, og den høitærede da fungerende Finantsminister, der kjender disse Forhold saa nøie, har sagt, at, dersom Regjeringen dengang havde kjendt de Conjuncturer, som nu ere indtrufne, vilde den